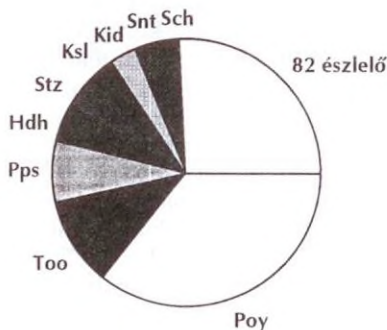
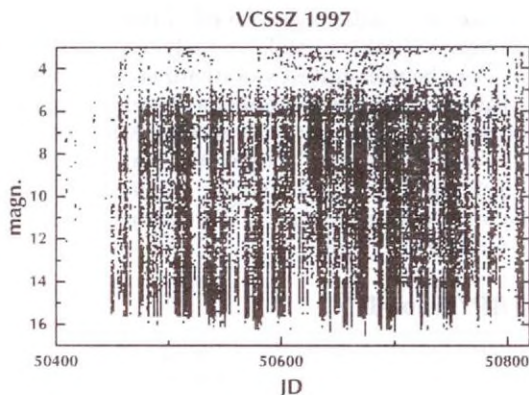

Változócsillagok

Az MCSE Változócsillag Szakcsoport 1997-ben

Eme bevezető mákszem-diagram lehetne a cím mögött rejlő munka legtömörebb összefoglalása, mivel éves beszámolóinkat ezúttal inkább grafikonokkal, semmint száraz számadatokkal és táblázatokkal szeretnénk a T. Olvasónak tálni (persze ezek sem maradhatnak el). Mint azt az összes 1997-es változóészlelést egy ábrán feltüntető kombinált fénygörbe is mutatja, a változóság iránti érdeklődés tavaly is szép eredményekhez vezetett. *1997-ben 91 amatőrtől összesen 40 849 észlelést kaptunk, amely 887 csillag között oszlik meg.* A teljes észlelőlista jól mutatja szakcsoportunk nemzetköziségét, illetve azt is, hogy legeredményesebb észlelőnk ismét Gary Poyner lett, aki közel 15 ezres teljesítményével mindenképpen a világ élvonalát képviseli. Az észlelők közötti nemes versenyben második helyre John Toone került a maga 4403 megfigyelésével, míg a „magyar becsületet” Papp Sándor mentette meg majd’ 3000 becslésével. Rajtuk kívül még hatan végeztek 1000 észlelésnél többet (Hadházi Csaba, Sajtz András, Kiss László, Keszthelyi Dániel, Sánta Gábor és Emile Schweitzer), illetve 9-en követtek el átlagosan legalább napi egy megfigyelést. Az inner sanctum ($13^m,8$ -nál halványabb pozitív és $14^m,0$ -nál halványabb negatív) észlelések is töretlen fejlődést mutattak (l. észlelőlista).

A korábbi évek gyakorlatától eltérően csak egy változós találkozót tartottunk, mégpedig május 10-én, Esztergomban. Nemzetközi elismertségünk egyik fokmérője, az IAU Circularokban való megjelenés a kiemelt fontosságú jelenségek hiányában (l. „változós csönd”) alacsonyabb szinten állt, mint a megelőző években: IAUC 6623 (Ksl, SN 1997bp), 6646 (Sry, Ksl, SN 1997bq), 6740 (Sry, USNO 1425:09823278).

Emellett szakcsoportunk adatain keresztül két nemzetközi konferencián is megjelent: májusban az AAVSO II. Európai Találkozásán (Svájc) Kiss László egy 10 perces előadás keretein belül ismertette a magyar amatőrök tevékenységét — ezen találkozót az MCSE VCSSZ hivatalosan is támogatta nyolc másik nemzeti változós szervezettel egyetemben; augusztusban dr. Szatmáry Károly a Nemzetközi Csillagászati Unió kiotói közgyűlésén félszabályos változócsillagokkal kapcsolatos legújabb eredményeit mutatta be.

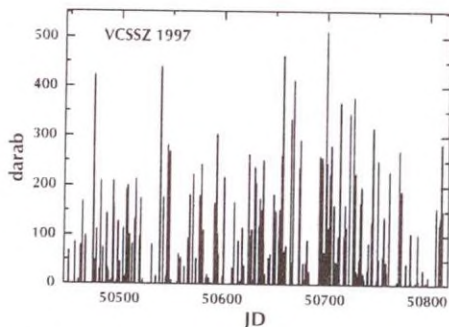
Észlelő	Nk.	Észl./i.s.	Észlelő	Nk.	Észl./i.s.
Ackermann Ádám	Aka	16	Mizser Attila	Mzs	977/41
Almási Csaba	Als	2	Mustos Szilvia	Mus	4
Baglyas Gábor	Bgg	4	Nagy Zoltán Antal	Nyz	8
Balogh István	Bli	314	Németh L. Bence	Nlb	56
Bammer, Ferdinand A	Bmm	3	Osvald László	Osi	21
Barát Éva	Brt	7	Osváth Péter	Osv	18
Bartha Lajos	Ibq	664	Papp Sándor	Pps	2986/216
Bereczky Csaba	Bcs	144	Pintér Szabina	Psz	2
Csák Balázs	Csk	194/8	Piriti János	Pir	835
Csányi Janek	Cia	1	Posztpisl Györgyi	Pzt	66
Cseri Gábor	Cri	28	Poyner, Gary GB	Poy	14614/9643
Csörgei Tibor SK	Csg	28	Puskás Ferenc	Psk	263
Csukás Máttyás RO	Ckm	494/7	Reinhard, Peter A	Rep	342
Dobra Szabolcs	Dsz	1	Ricza Róbert	Ric	686
Drucskó István	Dru	1	Ripero, José E	Rip	636/294
Dulichár Gábor	Dul	10	Rätz, Kerstin D	Rek	22
ifj. Erdei József	Erd	24	Sajtz András RO	Stz	1610
Farkas Erzsébet	Fez	4	Sánta Gábor	Snt	1169
Fekete János	Fkj	546/1	Sárneckzy Krisztián	Sry	184/13
Fidrich Róbert	Fid	479/38	Schweitzer, EmiHe F	Sch	1054/13
Fodor Attila	Foa	1	Scurtu, Virgil RO	Scu	50
Földesi Ferenc	Ffe	46/4	Sebők Petra	Sea	41
Fűrész Gábor	Fgb	1/1	Simon Dóra	Sio	5
Hadházi Csaba	Hdh	1912	Skobrák Judit	Sko	16
Hajdu Attila	Haa	2	Somosvári Béla	Smb	4
Halmi Gábor	Hag	76	Soós Zoltán	Soz	357
Havassy Dóra	Hvy	27	Szabó Gyula	Sau	1
Henshaw, Colin GB	Hen	105	Szabó Gábor	Sag	6
Herceg Zsolt	Her	7	Szabó Rita	Srb	49
Juharos Péter	Juh	17	Szabó Róbert	Sbt	93/8
Kárpáti Ádám	Kti	55	Szauer Ágoston	Szu	126
Keszthelyi Dániel	Kid	1223	Szegedi László	Sed	301
Keszthelyi Sándor	Ksz	8	Szentaskó László	Sno	878/574
Keszthelyiné S. Márta	Srg	4	Székvolgyi Péter	Skp	6
Kiss Hajnalka	Ksh	15	Tepliczky István	Tey	13
Kiss László	Ksl	1308/8	Timár András	Tia	159
Kiss László	Kss	3	Toone, John GB	Too	4403/477
Kovács Attila	Koi	6	Tóth Krisztián	Ttk	30
Kovács István	Kvi	238	Tuboly Vince	Tub	159
Kovács Krisztina	Kok	7	Untener Kornél	Unk	4
Kósa-Kiss Attila RO	Kka	316	Untener Olivér	Uno	3
Kószó József	Kos	86	Vincze Iván	Vii	16
Kóvágo Gábor	Kgg	42	Wieszt Krisztián	Wst	15
Kránicz Zoltán	Krz	6	Willand Péter	Wip	49
Magyarics Zoltán	Mag	18	Zajác György	Zag	18
Matiz Iván	Mai	1			

Az észlelt csillagok típusonkénti megoszlása a korábbi éveknek megfelelő, továbbra is a látványos fényváltozású eruptív és katalizmusos változócsillagok teszik ki az észlelések többségét (idén 53%-ot).

Típus	Csillag	Észlelés
Eruptív és katalizmusos	275	21844
Orion-köd	17	301
Mira	379	6775
Félszabályos	167	9734
L- és RV Tau-típus	49	2195

A legnépszerűbb változócsillagokat az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

R CrB	RCB	987	χ Cyg	M	301	μ Cep	SRC	242
SS Cyg	UGSS	621	Z Uma	SRB	297	AY Lyr	UGSU	238
R Sct	RVA	487	TX Dra	SRB	291	V CVn	SR	233
T CrB	NR	376	Z Cam	UGZ	287	SS Aur	UGSS	232
g Her	SRB	358	X Her	SRB	285	o Cet	M	227
W Cyg	SRB	355	AG Peg	NC	269	RU Peg	UGSS	213
AC Her	RVA	328	AF Cyg	SRB	267	GK Per	NA	212
EU Del	SRB	328	AB Dra	UGZ	257	AG Dra	ZAND	202
CH Cyg	ZAND	324	AH Dra	SRB	256	UV Per	UGSU	201
U Del	SRB	316	TZ Per	UGZ	256	SV Sge	RCB	201
RX And	UGZ	312	RY UMa	SRB	253	BL Lac	QSO	200
X Per	GC	306	AH Her	UGZ	246			

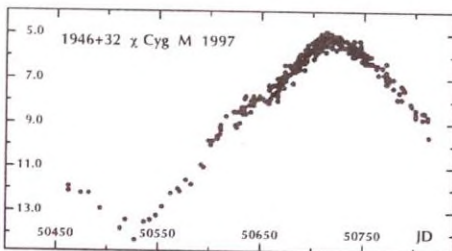

67 oldalon számolt be a megfigyelési eredményekről, hírekről, érdekességekről (ez a teljes terjedelem 9,6%-a). A májusi számban újraindítottuk A hónap változója sorozatot, ami a Változócsillagok észlelése c. cikksorozatral együtt az új észlelők toborzását tűzte ki célul. Ennek eredményességéről majd az 1998-as összefoglalóban olvashatunk (remélhetőleg...).

Az adatok számítógépesítése (az észlelőlapokon érkező megfigyelések begépelése, az e-mail-es adatok megfelelő formára hozása), majd az AAVSO-hoz és AFOEV-hez való továbbítása elsősorban Kiss László munkája volt. Az MCSE internetes honlapjának fejlődésével párhuzamo-

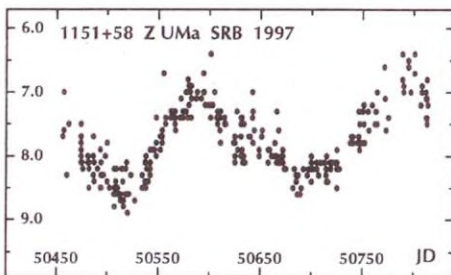
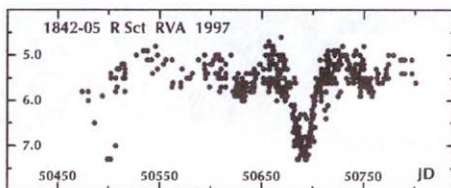
Érdekes adalék észlelőink aktivitásával kapcsolatban az is, hogy összesen 341 éjszakáról származnak tavalyi megfigyeléseink! Ezek közül szeptember 8/9. a rekorder 511 adattal, míg utána február 2/3. következik 475 fénybecsléssel. A változóság éves aktivitási görbéje a mellékelt diagramon látható.

Az észlelőkkel való kapcsolattartás elsődleges formája a Meteor változócsillag rovata volt, amely 1997-ben

san szakcsoportunk elektronikus megjelenése is elindult, ez azonban csak jelen sorok írásakor kezd beteljesülni.

Szakcsoportunk tevékenységét tavaly a következők segítették: Barát Éva (adminisztráció, térképek), Borkovits Tamás (cikk), Csák Balázs (adatok számítógépesítése), Fidrich Róbert (térképek), Fűrész Gábor (CCD-s képfeldolgozás), Mizser Attila (cikk, hírek), Nagy Zoltán Antal (számítás-technika), Rákosi Miklós (cikk), Sárnecky Krisztián (cikk, hírek), Tepliczky István (számítás-technika), Zalezák Tamás (mira-előrejelzések). Nekik is, de legfőképp észlelőinknek köszönjük a folyamatos és kitartó munkát, amihez további jó egeket kíván:

KISS LÁSZLÓ

Folytatás a 43. oldalról! (Üstökösök)

Eddig négy észlelést készített róla a rovatvezető, melyek közül az első még 1995. április 2-án született, ám a $15^m,6$ -s fénypont tovamozdulását csak 1998. március 20-án tudta ellenőrizni – a három évvel korábbi helyen nem látszott csillagszerű objektum. Ugyan ezen az éjszakán egy $16^m,0$ -s, május 23-án pedig egy nagyon bizonytalan, $16^m,2$ -s csillag mutatkozott az előrejelzett helyen, míg május 22-én csak egy negatív észlelés készült.

Halvány üstökösök

29P/Schwassmann–Wachmann 1. Május 23-án este sikerült megfigyelni mint $1,6$ -es, DC= 1–2-es, kerek folt, melynek fényessége $13^m,7$ volt.

62P/Tsuchinshan 1. Az fenti estén 15° -kal a horizont fölött látszó égitest biztosan halványabb volt $12^m,5$ -nél.

69P/Taylor. Május 22-én és 23-án látta Sárnecky Krisztián, az $1,5$ -es kométa fényessége $14^m,0$ ill. $13^m,7$ volt (DC= 2–3). 1997. december 31-e és 1998. május 23-a között két észlelő 9 alkalommal próbálta megpillantani és 7 esetben sikerrel is jártak.

93P/Lovas 1. A Lovas Miklós által 1980-ban felfedezett üstökösöt a rovatvezető próbálta megfigyelni július 31-én Ágasvárról, de a kométa fényessége még $13^m,5$ alatt volt.

SÁRNECKY KRISZTIÁN

Nem csak tükröt, hanem távcsövet is Csatlóstól!

Készít, javít, átalakít!

Csatlós Géza (1021 Budapest, Szajkó u. 4. II/7., tel: 274-3070)